

POHOD

Čuvajmo
Jugoslavijo!

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 28. junija 1935.

št. 23 — Leto IV.

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Naročniki!

Današnji številki so priložene položnice, da morejo naši naročniki poravnati naročnino za drugo polletje 1935. Položnice so priložene vsem »Pohodom« in prosimo one cenj. naročnike, ki so svojo dolžnost do »Pohoda« že izvršili, da jih oddajo svojim prijateljem, ki bi se tudi radi naročili na naš list. Prav v sedanjem času bo naše glasilo pridobilo na aktualnosti. Ne zamudite nobene prilike, da »Pohoda« ne bi priporočali. Vedite, da je »Pohod« edino nadstrankarsko, nacionalno glasilo v Dravski banovini. Nismo od nikogar subvencionirani, zato smo tembolj odvisni od razumevanja, ki ga kažejo naši naročniki za naš list. Poravnajte torej naročnino in izvršite s tem svojo dolžnost!

Nova vlada

Po krivdi posameznih več ali manj merodajnih osebnosti je prišla Narodna Odbrana pod odstopišvo vlado g. Jevtiča skoraj na indeks, ker se je smatralo, da je NO zlasti v Ljubljani razpoložena proti tej vladi in njenim eksponentom. To stališče je bilo seveda nepravilno. NO je bila, je in ostane absolutno nepolitična, vsled česar ni bila in ne bo proti nobeni vladi kraljevine Jugoslavije kot taki. Mi nacionalisti se zavedamo, da so vse današnje vlade, imenovane od Krone v izvrševanju njene najvažnejše prerogative. Ze iz tega razloga je povsem izključeno, da bi mogli kot izkreni in disciplinirani nacionalisti zavzeti stališče proti tej ali oni vladi.

Drugo je seveda vprašanje posameznih oseb, ki sede v eni ali drugi vladi. Nihče nas ne more siliti, da bi spremenili svoje mišljenje ter postali naenkrat navdušeni pristaši tega ali onega posameznika samo zato, ker je postal minister, čeprav ga kot osebo nismo spoštovali in mu nismo zaupali. V tem oziru ne poznamo nobenega sledenja, še manj klečeplazenja, zato smo vedno in povsod povedali odkrito svoje mišljenje in le vsled tega smo se zamerili tu in tam.

Nič za to. Osebe pridejo in odidejo, Narodna Odbrana in jugoslovenska ideja sta pa še vedno tu in bosta preživela še mnogo oseb in mnogo režimov. Vsled tega svojega stališča sprejemamo tudi novi režim pod predsedstvom g. dr. Stojadinovića povsem iskreno. To storimo tem lažje, ker nam je delo novega predsednika vlade znano baš na finančnem in gospodarskem področju, torej na terenu, ki je v današnjih ročjih najbolj važen za narod in državo. Želimo samo, da bi nova vlada ne bila vlada pomirjenja samo v besedah, marveč tudi v dejanjih. Dokler se ne bodo polegli dosežani večinoma bolj teoretični kot praktični spori, dokler ne bo naša država vsaj na zunaj nudila slike popolne enotnosti, tako dolgo bo tudi naše, nacionalistično delo otežkočeno in ne bo moglo imeti onih uspehov, ki jih zasleduje in ki si jih želimo. Blagoslovljena roka, ki bo prinesla to izmerjenje, pa naj pripada komur hoče. Mi bomo prvi, ki bomo hvaležno priznali uspešno delo, seveda bomo pa tudi prvi, ki bomo brez strahu iznesli svojo objektivno, stvarno utemeljeno kritiko. Slej ali prej bomo itak vsi trezni in resni elementi v naši državi prišli do prepričanja, da ni rešitve za narod in državo drugje kot v taboru jugoslovenske misli in v doslednem provajanju te misli v praktičnem življenju. I. C.

Vidov dan

Vidov dan 1389 — Vidov dan 1914 — Vidov dan 1935! Prvi Vidov dan znači propast vsega, kar je dotlej ustvaril genij srbskega naroda v svobodnem carstvu, propast države in navidezno propast celokupnega naroda. Stoletno robstvo pod okrutnim polumesečem bi bilo uničilo vsak drug narod, ugonobilo vsako drugo kulturo in zatrla vsako drugo vero. Pri Srbih se vse to ni zgodilo. Njih nacionalna država, vladana od nacionalnih vladarjev in vzgajana po nacionalnem svečeništvu je zapustila v priprostem srbskem človeku tako globoko in neizbrisne sledove, da jih ni moglo izbrisati nobeno nasilje. Iz roda v rod je prehajala pesem o slavnih prošlosti in vzbujala v novih rodovih vedno jačji odpor proti suženstvu in vedno večje hrepenenje po svobodi. Tako je prišlo leta 1804., ko se je naenkrat pojavil srbski narod zbran okoli domačega vladarja, Črnega Jurija, in šel blagoslovil od svojega domačega pravoslavnega svečenika ter prepevajč svoje domače srbsko pesem v krvave borbe proti nadmočnemu zavojevalcu. Karadorde predstavlja v najzornejši obliki vse one dobre lastnosti našega naroda, ki so omogočile, da se je ta narod kljub stoletnemu suženstvu dvignil čil in neizbrpan ter povzel izvrševanje oporoke, ki so mu jo zapustili na Kosovem polju padli dedje. Za Karadjordjem je prišel Obrenović kot izraz slabih, v našem narodu tlečih nagonov in zmagal nad Karadorde kot predstavnikom vrlin našega naroda. Toda ta zmaga je bila kratka, narod, ki je krenil na pot svobode pod vodstvom Karadorde, je instinktivno čutil, da te svoje poti dokončati ne more, če ga ne bo vodila roka Karadordevića. Prišlo je leto 1903., ki je poplačalo Obrenovićem izdajo nad Karadorde in dalo Karadordeviću kot izraz popolnega zadoščenja kraljevske srbske krono. Od tega trenutka dalje se je začela ona legendarna pot srbskega naroda, ki je vodila od zmage do zmage in ustvarila na ruševinah turškega carstva svobodno kraljevino Srbijo.

Vidov dan 1914 je dal znak za zadnji povdvi, za obračun s onim carstvom, ki je hotelo nadaljevati vlogo propadlega turškega carstva in zavreti Jugoslovenom pot do svobode. Instinktivno so padli sarajevski strelci, sproženi od rok mladih, morda nepremišljenih, toda z globokim idealizmom in s skrajno poštvalnostjo prežetih jugoslovenskih omladincev. Našemu narodu naklonjena usoda se je poslužila teh mladih rok, da je čr-

nožolta monarhija v svojem besnem sovražstvu sama krenila na pot pogube in doživela v oktobru 1918 svoj končni pogin. Le tako je mogla že 1. decembra 1918 zasijati svoboda večini Jugoslovenov, ki po veliki večini na njo še niso bili pripravljani in je vsled tega tudi niso znali pravilno ceniti. Ko je minulo navdušenje in je bilo treba pristopiti k stvarnemu delu izgrajevanja osnov in uprave nove nastale države, se je pokazala ta nepripravljenost v vseh onih težkih pojavih, ki smo jih doživeli v obliki najzagrizenjših verskih in plemenskih bojev ter pod značko edino zveličavnih partij in njihovih voditeljev. Tik po Vidovem dnevu 1928 so padli strelci v naši Narodni skupščini, ki so v vsej svoji tragičnosti pospešili razvoj dogodkov in doveli do tega, da smo jedva pol leta pozneje dobili Manifest od 6. januarja 1929 in z njim tezo jugoslovenskega narodnega in državnega edinstva.

Ogromne so bile nade nas vseh na razvoj dogodkov po tem pomembnem dnevu, vse te nade so imele svojo osnovo v osebi blagopokojnega Viteškega kralja. V njem smo videli inkarnacijo vseh vrlin našega naroda, vse njegove slavne prošlosti in vsega njegovega hotenja po delu in napredku, v njem smo videli poosobljeno garancijo, da bomo izplavali iz težkih dob medsebojnih razprtij in priplavali v varni pristan bratske, vsem enako pravične, pa tudi napram vsem enako stroge in nepopustljive Jugoslavije. Koliko delo je izvršil blagopokojni kralj po 6. januarju 1929, to čutimo danes, ko ga ni več med nami in ko nam dogodki po strahotnem 9. oktobru 1934 vedno jasneje kažejo vso neadomestljivost njegove roke in njegove genijalnosti. Ni danes prostora, da bi razpravljali o vsem tem. To je itak globoko zasidrano v srcu vsakega iskrenega Jugoslovena, ki ve, da bo mogla biti ta strahotna vrzel izpolnjena šele takrat, kadar bo vzel kraljevo žezlo v svoje mlade, pa vendar Karadordevićeve roke naš mladi kralj Peter II. S tem je povedano vse in mi, ki živimo v razdobju te strašne vrzeli, imamo le to dolžnost, da vzdržimo in ohranimo mlademu kralju vsaj v glavnem neokrnjeno vse to, kar je zgradil Njegov Veliki Oče do 9. oktobra 1934, ko je s svojo krvjo zapečatil svoje delo za naš narod in za našo državo.

Vidov dan 1935! Temni oblaki na obzorju naše domovine groze z nevihto, na nas je, da dokazemo, da smo vsaj malo podobni onim svojim prednikom, ki so vzdržali v še vse

hušjih razmerah in so prenesli še vse težje tegobe. Seveda se moramo učiti iz prošlosti, če hočemo biti kos sedanjosti in če hočemo biti zreli za bodočnost. In ta prošlost nas uči, da za nas Jugoslovene ne velja linija Obrenovićev, marveč le linija Karadordevićev. Samo najboljši izmed nas smejo govoriti in nastopati v imenu naroda in države. Samo možem, ki dvigajo ponosno svoje glave in ne poznajo upogibanja tilnikov pred vsakokratnimi mogočniki, samo možem, katerim ni za njih lastne osebe in za njih osebe in politične koristi, samo takim smemo prepustiti vodstvo in odločilno besedo.

Ne moremo biti vsi istih misli, toda to razlikovanje nas ne sme voditi do medsebojnih borb in preganjanj, dokler zastopamo vsak svoje nazore idealno in iskreno in brez sledu osebnega koristolovstva. Izločiti pa moramo iz svoje sredine enkrat za vselej vse one prehačaje, ki skačejo na levo in desno, hočejo povsod dajati navodila in odločati, pa za to niso sposobni, ker jim manjkata značaj in moštost. Doba od 1. decembra 1918 dalje nam je pokazala dovolj takih ljudi in če kdaj, v mesecih po 9. oktobru 1934 smo jih imeli priliko spoznati čisto od blizu. Ni treba navajati njihovih imen, saj so znana in odmevajo neprijetno v srcih vseh onih, ki ne žive samo za sebe in za svoje župe, marveč vrše tudi javno delo le iz resničnega notranjega nagona, da pomagajo narodu in državi. Vse drugače bi bil šel naš razvoj, če bi bili že v dobi nastajanja naše države odstranili vse nezdrave elemente. Sami smo krivi, ker smo bili prekulantni, predvsem pa prelahkomiselni in se nismo zavedali, da terja nova doba novih ljudi. Pa so potem ti politični gangsterji postavili vse skupaj na glavo in so se nam oni sami predstavili kot nosilci novih dob! Vsega tega je dovolj in Vidov dan 1935 naj predstavlja zaključek tega ogabnega eksperimentiranja najslabših na račun usode in bodočnosti naroda. Z vsakim odkritim in iskrenim nasprotnikom je možno sodelovanje, odklanjati pa moramo v bodoče vsako možnost skupnosti z vsemi onimi, ki so si v prošlosti utirali svoja pota do raznih mest in funkcij le s svojih osebnih vidikov in brez vsakega čuta zvestobe do oseb in programov! Izločimo jih in prepustimo jih svoji usodi, mi pa na složno delo. Pod tem pogojem bo Vidov dan 1935 resničen zaključek težkih dni po 9. oktobru 1934 in začetek boljše dobe, dobe, ki bo vredno nadaljevanje Vidovih dni iz let 1389 in 1914!

Franjo Lajovic, predsednik občine Litija:

Učiteljske stanarine

Kadar in kjerkoli se govori o davkih, se vedno povdarja, da državni davek pravzaprav ni prefiran, nasprotno pa se splošno obsojajo neznosljive avtonomne doklade. Vzrok leži pač v tem, da država nalaga z vsakim dnevom več in več dela na rame občinam in jim s tem povzroča tudi več strokov. Prevaliti ji je uspelo na občine celo take dajatve, za katere bi morala absolutno skrbeti država. Občinski odbori so zato postavljeni pred težko nalogo in še težjo odgovornost, kako uravnovestiti svoj proračun, da davkoplačevalce ne bo preobremenjen in da bo istočasno preskrbljeno za vse predvidene in nepredvidene potrebe občine. Ako se bo v tem tempu, kakor dosedaj, obremenjevalo občinske proračune od strani države tudi v bodoče, tedaj v najkrajšem času ne bo kritja za najpotrebnejše komunikacije občine. Vsled skrajno težkih gospodarskih prilik je nujno potrebno, da se avtonomne doklade tako občinske kakor banovinske znižajo s tem, da se vse one dajatve, za katere bi že po naravi morala skrbeti država, prenesejo na najširši krog davkoplačevalcev, to je v državni proračun. Občine že več let prejemale komaj 60% kritja svojih proračunov, pa so vsled tega stalno v zadregi, kako zadostiti neodločljivim obveznostim, za katere so bodisi po kaki uredbi, ali zakonu dolžne skrbeti. Tako je tudi z zakonom o narodnih šolah iz leta 1929 določeno s § 29., 23. ter 174. in 173., da so dolžne občine sezidati odnosno preskrbeti v teku šestih let toliko stanovanj za učitelje, kolikor je na šoli oddelkov, oziroma jim plačevati z zakonom določeno stanarino. Šolskim upraviteljem, ki imajo po večini stanovanje v naravi, dohivati določeno množino kurjave, Katehetske nagrade sicer niso obvezne, vendar

iste plačuje večina občin iz enostavnega razloga, ker smatrajo za pravično, da mora biti vsako pošteno delo tudi primerno nagrajeno. Omenjene tri dajatve, stanarina učiteljem, kurjava upraviteljem in katehetske nagrade posebno težko obremenjujejo občinske proračune, kar je razvidno iz naslednjega. Proračuni vseh osnovnih šol v Dravski banovini za leto 1934./35. znašajo skupno Din 23.293.425. Od tega odpade za stanarine učiteljem Din 2.635.071.—, za kurjavo upraviteljem Din 720 tisoč 136.— in za katehetske nagrade Din 2.116.133.—. Skupno znašajo navedeni izdatki za vso banovino Din 5.471.340.— ali okroglo 25% vseh osnovnošolskih proračunov. Ostane torej samo 75% proračuna za kritje vseh ostalih potreb, kakor so, vzdrževanje šolskega poslopja, nabava učil, za snajenje in kurjavo učilnic itd. Ako primerjamo navedene izdatke z davčno močjo posameznih občin, smo našli, da znašajo le ti celih 18%. Za primer vzamemo litijski sodni okraj, katerega davčna moč znaša okroglo Din 920.000.—, zadevni stroški pa skupno Din 165.732.—, ali kot omenjeno, preko 18% celokupne davčne moči sodnega okraja.

To je brez dvoma ogromna obremenitev občin, osobito, ker so navedeni izdatki za občino neplodni ter poleg tega tudi skrajno krivični.

Krivični zato, ker so učitelji kakor kateheti državni nameščenci ter jih je dolžna, kakor vse druge svoje nameščence plačevati država. To tudi nestetokrat povdarjajo učitelji sami že iz razloga, ker izgleda, da prejemajo od občine nekako miloščino, kar je za njihov stan takorekoč poniževalno. Če le kaj, potem gotovo spadajo navedeni izdatki v dr-

žavni proračun, ki bi se s tem le za neznamen odstotek povečal, med tem ko bi se občinska bremena močno olajšala. So to upravičene zahteve občin in upamo, da jih bodo merodajni faktorji osobito pa gospodje narodni poslanci upoštevali in tudi sprovedli v celoti, t. j. da se učiteljske stanarine nalože državi in ne občini.

Ljubljana, 26. junija 1935.

Bedaste govornice

Če so bili dnevi pred 5. majem t. l. razburkljivi že sami po sebi in so dajali raznim prenapetim možganom dovolj povoda za razne bolj ali manj bedaste izmišljotine, je bilo to povsem razumljivo, nismo pa pričakovali, da niti takó ogromna zmaga, kot je bila ta dan izvojevana v naši banovini in prav posebej še v naši beli Ljubljani, ne bo pomirila takih prenapetežev. In čudno, ravno oni, ki bi se morali čutiti po tej veliki zmagi najbolj sigurne, se niso mogli umiriti ter so predli niti svoje domišljije dalje. Te njihove niti so opredle tudi to ubogo nebogljeno Narodno Odbrano in naenkrat se je pojavila v Ljubljani govornica, da se je Narodna Odbrana pod utisom 5. maja t. l. spreobrnila, skesala se svojih prejšnjih grehov in šla v Kanoso. Poslala je posebnega zaupnega delegata do g. ministra dr. Marušiča ter se mu stavila na razpolago!

Tako se je glasila ta govornica, širjena od najbolj informiranih ljudi na podlagi absolutno avtentičnih podatkov. Ne bi je niti registrirali, ker je tako nesmiselna, da so ji mogli nasesti le najvni ali slabo informirani ljudje. Registriramo jo le kot znak popolne perpleksnosti, v katero so zašli pod vplivom svoje zmage gotovi gospodje, ki nastopajo po Ljubljani kot nosilci novih časov in znanilci boljše bodočnosti.

Naše nebo eksploatirajo tuje družbe!

Takoj po svetovni vojni se je jel po vseh evropskih državah živahno razvijati letalski promet. Anglija, Francija in Nemčija so zavzele tudi na tem področju prvo mesto, medtem ko Jugoslaviji do danes ni uspelo organizirati svoje letalske službe niti toliko, da bi mogla prednjačiti na lastnih tleh.

Skromen promet

Zračni promet se je pri nas pričel šele l. 1928., ko je nekaj avijonov vršilo stalno službo na progi Zagreb—Beograd. V tej sezoni so preletela naša letala 146.000 km. Takoj naslednje leto se je kilometražna zvišala na 282.644 km, a v prihodnjih letih ni več napredovala in lansko leto je znašala 245.155 kilometrov, torej celo manj, kot v letu 1930.

Pri tem pa so inozemske družbe uvedle svojo zračno službo preko našega teritorija in so njihovi avijoni preleteli nad našo zemljo celih 445.902 km. Od tega:

Air France 151.975 km,
Češka CSA 30.192 km,
Avstrijska OELAG 48.250 km,
Nemška LH 185.485 km,
Holandska 30.000 km.

»Aeropot« je užival kot recipročno kompenzacijo na avstrijskem teritoriju samo 22.406 km. Ostale tuje družbe so eksploatirale naše nebo brez vsakršne recipročne kompenzacije, čisto v nasprotju z osnovnim načelom mednarodnega prometa, načelom, ki je izšlo iz potrebe za zaščito domače aviacije. Na našem teritoriju letijo tuji poleti in pozimi. Oni vedno bolj prodirajo v vseh smereh, kjer se le kaže potreba po zračnem prometu in kjer se naš »Aeropot« zaradi premale državne podpore ne more angažirati. Skozi naše glavno pristanišče »Beograd« je v pretečenem letu preletelo 2189 tujih avijonov in samo 309 domačih.

Jugoslovensko nebo tudi mora biti razpotje evropskih zračnih prog. Toda potrebno je delo, da se bo aktivnost naše aviacije povzpela do sposobnosti tujih družb. To zahtevajo življenski pogoji nacionalne aviacije in tudi interesi ugleda naše države.

Aerodromi na naših tleh

Na teritoriju naše kraljevine se danes nahajajo naslednji aerodromi, ki so za zračni promet popolni:

Aerodromi s hangarjem:

Beograd, Zagreb, Ljubljana, Skopje, Sarajevo, Sušak, Borovo, Podgorica, Vršac, Osijek, Petrograd, Kragujevac, Kruševac.

Aerodromi brez hangarja:

Sinj, Bitolj, Banja luka, Niš, Smederevska Palanka, Ruma, Nova Gradiška, Djakovo.

Potrebuje se aerodromov

Na vsem teritoriju Primorja je težko najti prostor, ki bi bil za zgradbo večjih letalskih

centrov uporaben. Edina terena, ki bi za zgradbo aerodroma prišla v poštev, sta za Split pri Sinju (42 km) in za Dubrovnik pri Trebinju (84 km). Razen zveze z Jadranom so posebno važne za našo turistiko tudi zveze z Južno Srbijo, posebno v okolišju Bitolja in Ohrida. Sedaj se že dela na razširjenju prirodnega aerodroma pri Bitolju in na tem, da se uredi aerodrom pri Ohridu.

Primanjkuje sredstev

»Aeropot« si je zastavil obširen program, toda izvršitev tega programa je navezana na velike izdatke. Napredek civilne aviacije se more doseči samo z zadostno državno subvencijo, kajti brez subvencije se ni dalo niti zamisliti nastanek domačega društva, še manj pa njegov razvoj. Zbog nastale krize ni mogla država nuditi »Aeropotu« tolikih sredstev, kolikor bi jih »Aeropot« potreboval za ureditve svojega velikega programa. Z nastopom krize je subvencija celo zmanjšana in zato je moral »Aeropot« izvesti nekatere proge iz prometa, ker bi zmanjšanje stroškov za službo povzročilo padec varnosti letanja. Do čim tuje družbe, ki so prav tako, ali še bolj subvencionirane, kot naš »Aeropot«, vzdržujejo promet podnevi in ponoči, se je moral avijorski promet v Jugoslaviji omejiti le na dnevno službo in še to v zelo omejenem obsegu.

Dve resoluciji »Aeroputa«

»Aeropot« je na svoji letošnji skupščini izdal dve resoluciji, ki ju v naslednjem prinašamo:

I.

Skupščina »Aeroputa« enoglasno konstatira, da je zračni promet v kraljevini Jugoslaviji v znatnem zastoju, napram prometu v drugih državah. Tako glede razširjenosti mreže zračnih linij, kakor glede intenzivnosti in trajanja letenja. Skupščina smatra, da je tako stanje škodljivo pravilnemu razvoju jugoslovanske aviacije in splošnemu razvoju cele naše zemlje in da je glavni vzrok v pomankanju večletnega programa. Skupščina apelira na kraljevsko vladu, da še v teku letošnjega leta izdela v sporazumu z »Aeropotom« program bodočega razvoja zračnega prometa.

II.

Skupščina smatra, da je organizacija zračne mreže nad teritorijem kraljevine Jugoslavije prav tolikšnega pomena, kot razvoj železniške in cestne mreže. Skupščina prosi kraljevsko vladu, da se od vsote ene milijarde, ki je določena kot izreden kredit za javna dela, oddvoji potrebna vsota in vporabi za zgradbo aerodromov, predvsem v tistih krajih naše domovine, kjer teh aerodromov ni, kot je to na obali Jadrana, kjer se čuti velika potreba za zračnim prometom.

B.

ku Slovencev komemoracijo, kakor so se vršile po velikih mestih Jugoslavije in izven nje.

Ponovno se je že izrekel v javnosti predlog, da bi imenovali eno ljubljanskih ulic po Pupinu. Predlagalo se je, naj se prekrsti Šelenburgova ulica in ta predlog je pravi umesten. Nimamo ničesar zoper spomin Šelenburga, saj le redko kedo ve, kdo je bil. Baje je živel pred 200 leti in poklonil večjo vsoto za uršulinski samostan, kjer je menda tudi pokopan. Mislimo, da so ga že prekomerno častili, saj so ljudje, ki so dali mnogo več denarja za javne naprave, pa le nimajo ulice po sebi imenovanih. Razen tega kazi nemško ime Šelenburg prav grdo našo belo jugoslovensko Ljubljano.

Mestna občina je dala pred nekaj leti izdelati od zgodovinarja strokovnjaka načrt predlogov za preimenovanje ljubljanskih ulic. V tem načrtu je tudi predlog za Pupinovo ulico. Toda vsi ti predlogi spijo v magistratskih aktih in so že pozabljeni.

Koncem šolskega leta

Kot vedno, se oglašajo tudi letos ob zaključku šolskega leta po naših listih roditelji in profesorji ter razglabljajo vzroke večjih in manjših neuspehov, ki se kažejo predvsem na naših srednjih šolah. Mnogo pametnih nazorov vsebujejo ti članki, žal ostanejo le na papirju, stanje se pa od leta do leta slabša. V čem tiči vzrok, da s srednjo šolo niso zadovoljni niti profesorji niti roditelji niti učenci? Evo nekaj momentov, ki jih je treba v tem oziru upoštevati.

Dijaki so imeli tekom zadnjega šolskega leta le dve sto dni pouka in se torej 165 dni pouk ni vršil. Če odbijemo normalne počitnice, ki bi naj trajale za Božič in Veliko noč po 10 dni, za glavne počitnice 2 meseca ter upoštevamo še razne druge upravičene proste dneve, imamo na prostih dnevih 70 dni, še vedno presežek, ki je po našem mnenju absolutno neutemeljen in se ga ne da opravičiti z nobenega niti zdravstvenega niti pedagoškega stališča. Kaj je posledica tolikega števila prostih dni? Učni načrt je tu, pod njegovim bičem morajo učiteljske moči absolvirati v tem tako znižanem številu učnih dni vso predpisano tvarino. V velikem delu slabo hranjena in oskrbovana mladina, ki se vozi v precejšnjem številu vsak dan celo z vlaki v kraje srednjih šol, ne zmore tega forsiranega pouka. Razlaga ne more biti dovolj natančna, da bi ji mogel slediti tudi manj nadarjen, pa sicer marljiv učenec, spraševanje pa tudi ne more biti tako izčrpno, da bi se mogel profesor prepričati, ali gre v resnici za nemarnega dijaka ali pa za reveža, ki je sicer marljiv in se trudi, pa tvarine vsled prenatrpane obdelave ni doumel in je vsled tega ne obvlada.

Pri tem je treba vpoštevati že od nekdaj obstoječe navdušenje posameznih profesorjev za one predmete, katere predavajo oni sami. Vsak profesor stoji na stališču, da je njegov predmet glavni in najbolj potreben za življenje, da mora vsled tega tudi dijak posvetiti ravno njegovemu predmetu največ pozornosti in marljivosti. Tako stoji ubogi dijak kot nekaka žoga sredi danes že skoraj neštevilnih predmetov, ki mu jih nalaga absolutno prenatrpani učni načrt, revež se zalepi v en predmet, pa odleti nazaj v drugega in ni čudno, če obleži naposled sredi vseh teh edino zveličavnih predmetov na tleh kot žrtev, diskvalificirana za srednjo šolo.

Kaj je potrebno za življenje? Vprašajte danes praktične zdravnike in juriste, kaj imajo od onih težkih ur, ki so jih potrošili v srednji šoli na včasih, po krivdi nekaterih profesorjev, tako ogabnem študiju mineralogije, fizike, logaritmov, zlasti pa od grščine itd. Vprašajte pa tudi aktivnega profesorja klasičnih jezikov, koliko mu je še ostalo v glavi od algebre in logaritmov ali pa obratno aktivnega matematika, ali ne bi bil ravno tako dober matematik kot je, čeprav bi ga ne bili svojčas mučili skozi 8 let po 6 ur na

Pa še nekaj glede imen ulic. V Ljubljani imamo od nekdanj seveda po nemškem (Strasse in Gasse) razliko med cesto in ulico, kar je popolnoma neslovensko: Cesta je zunaj na kmetih, je državna, banovinska ali občinska, v mestih pa ni cest, ampak so samo ulice. (Enako razlikuje Francoz: »la rue« — ulica, toda zunaj na deželi »la route« — cesta.) Tako na primer bi se Aleksandrova cesta morala pravilno imenovati Ulica Kralja Aleksandra, kajti Aleksandrova ulica je lahko ulica vsakega Aleksandra. Najprimitivnejši čut dostojnosti zahteva pravičen naziv. Poglejmo drugam: Ulica Kralja Aleksandra (Beograd), Koenig Ludwig Strasse ali pa Kaiser Wilhelm Platz (v Nemčiji).

Želimo, da dobimo v Ljubljani od pošte do Zvezde Ulice Mihajla Pupina in če bi gorenska mesta tudi to storila, bi bil to viden znak hvalečnosti napram dobrotniku Slovencev. Tudi tuji, ki spoštujejo in dobro poznajo to ime, bi vedeli, po kom je ulica imenovana.

teden z latinščino in skozi 6 let po 5 do 6 ur na teden z grščino?

Kdor je kriv, da je današnji učni načrt tako prenatrpan, ta nosi glavno odgovornost za današnjo mizerijo na naših srednjih šolah, kajti učni načrt kaže na prvi pogled, da so ga sestavili ljudje, ki so pozabili, da so bili tudi sami nekoč dijaki in da so kot taki tudi sami proklinjali nevsučne predmete in zoprne profesorje... Učimo se za življenje, tako pravi stari pregovor, ki pa danes ne velja. Današnja mladina se uči zato, da zadosti učnemu načrtu. Kdor tega ne zmore naj propade, pa naj bo še tako marljiv in ambiciozen in še tako sposoben za praktično življenje. Kdor pa se z največjo muko pretolče med to strašno Seilo in Karibdo, ta stoji naposled tu s sprječevalom, ki mu ne daje prav nobene kvalifikacije za praktično življenje. Saj ne obvlada na podlagi šolskega pouka samega niti enega tujega jezika, včasih niti materinščine ne!

Iz nbroj dejstev, ki uplivajo neugodno na učne uspehe, navedemo na kratko le še sledeča. Učne moči se prečesto menjavajo in to včasih sredi šolskega leta. Komaj se je profesor navadil na učence in so se učenci zvišali v način poučevanja svojega učitelja, že pride druga moč, obe strani morata začeti znova. Žal ne zahtevata dve učni moči istega od učenca, vsak profesor ima svojo metodo, ki jo zastopa. To zanaša brez dvoma dovolj zmede med našo mladino. K temu pridejo še prireditelje raznih po državnih oblastih priporočenih organizacij, sodelovanje dijaštva pri zbirkah teh organizacij. Hočeš nočeš mora dijak posvetiti mnogo svojega prostega, včasih celo šolskega časa tem organizacijam, isto velja za profesorje. Brez dvoma bo treba napraviti v tem oziru absoluten red. Organizacije Jadranske Straže, Rdeč križ itd. so nujno potrebne in je pravilno, da pritegujejo mladino v svoje vrste, to pritegovanje pa se mora vršiti skrajno oprežno in na način, da z učno tvarino preobločena mladina ne izgublja dragocenega časa. Vpoštevajoč prenatrpane šolske prostore, ki ne morejo biti dovolj zračni, po zimi niso dovolj kurjeni in je v njih mladina že ne povsod, pa vsaj v velikem številu zgradb ogrožena v svojem zdravju, bo treba napraviti odločno remedium in preskrbeti, da bo imela mladina učni načrt, ki ga bo lahko predelala na način, da ji bo lahko še ostalo toliko prostega časa, kolikor ga najnujnejše potrebuje za telesno gibanje v prosti naturi.

Brez vsakega slabega namena smo hoteli nanizati le nekaj misli, stvar poklicnih faktorjev, zlasti pa onih roditeljev, ki morajo pošiljati svoje otroke v srednje šole in jih tam vzdrževati pa bo, da se preide iz teoretičnih razprav k praktični rešitvi tega za našo mladino in za vso mlado generacijo s tem pa tudi za ves narod dovolj perečega vprašanja.

„Slovenec“ uvaža Bolgare

Priobčujemo dopis, ki smo ga prejeli iz krogov, ki se čutijo prizadeti v svojih življenskih interesih po pisanju »Slovenca«.

Nedavno je ljubljanski »Slovenec« pod naslovom »Bolgarski pogrešamo«, napisal plamteč poziv bolgarskim vrtnarjem, da naj bi s svojo konkurenco prišli tudi malo v Ljubljano, ker bi na trgu »Pridelke gotovo znatno pocenili. Ne želi pa kmetom vedno od srea vdani »Slovenec«, da bi se na ljubljanskem polju naselili »varaždinski in pa medjimurski bolgarski vrtnarji«, te je gotovo namenil predvsem za mariborski trg in za odškodovanje kmečkih interesov okoliškega Maribora. Za razvednostenje kmečkih, z znojem in rizikom prigaranih pridelkov ljubljanske okolice hoče imeti »Slovenec« drugih, svežih, odpornejših bolgarskih vrtnarjev!

Ob tem pozivu bolgarskim vrtnarjem smo se malo zamislili, jeli res umesten in potreben Ljubljani in koristen ljudstvu ljubljanske okolice? Predvsem moramo ugotoviti, da Ljubljana kmetiske pridelke izredno poceni je, saj pije mleko, ki ga marsikje producent dobi plačanega po 50—80 par za liter in je meso, ki ga živinorejce proda po par Din za kg! Sploh se o vseh živilih, o sadju, grozdju in zelenjavi lahko vsak dan ugotovi, da jih prodaja naš okoličan daleč izpod rentabilne cene. Te nizke cene zemeljskih pridelkov so vendar glavni znak sedanje huđe krize! »Slovenec« sicer za to krizo ve, saj v uvodnikih

in v vsem svojem pisanju pridno udriha zoper krizo. Sicer mu je kriza dobrodošla, saj s čim bi drugim blatil J.N.S., vladu in Jugoslavijo in s čim bi se naj drugim prikupil množici, ljudstvu in podeželju, kot s preganjanjem krize, toda resen človek ima občutek, da se vse to dela bolj za lari-fari, kot pa iz resne volje, da se našemu »steburu države« pomaga spet na ne!

Citirani poziv na prihod bolgarskih vrtnarjev tudi najbolj zabiti kmetom izpričuje, da jim gospodje od »Slovenca« pravzaprav ne marajo pomagati, marveč, da jih hočejo s pomočjo Bolgarov le še bolj oskubiti, kot so že!

Da pa bo portret »Slovenca« še jasnejši, si oglejmo, kako je s producentom in kako s konzumentom? Predno dobi od okoličanke ljubljanske »milostljivice« n. pr. grah v roke, je morala okoličanka, da ga ji je smela dati, plačati tržnino, še prej je pa na mitnici plačala uvoznino, sama pa je poravnala že tudi zemljiški davek in kuluk od zemlje, na kateri je rastele ta grah. K temu prištetje še izdatke za nakup ali najem njive, za orača, (15 Din kg), za gnoj (200 Din voz), za orača, za natič, zalivanje itd. Iz teh podatkov, ki jih »Slovenec« dobro pozna in ki jih tudi ljubljanske milostljivice že poznajo, saj po svojem poreklu večinoma vse še dišijo po gnoju, naj »Slovenec« izračuna, koliko še ostane za plačilo delavcem in če še kaj ostane kot dobiček?

Izjava in odgovor

Kongres Pen-kluba v Barceloni je bil zopet velik dogodek za literarni svet. Saj imamo še v živem spominu Dubrovniški kongres z vsemi njegovimi dodatki: Potovanje Tollerja, ki so ga zaradi komunizma izgnali iz Nemčije in druge take zadeve. Na letošnjem kongresu se je zgodila majhna senzacija: Marinetti, delegat italijanskega Pen-kluba, je brez pravega povoda izjavil naslednje tehtne besede:

»Kar se tiče mojih jugoslovanskih sobratov, ki so me prosili, naj posredujem v prilog jugoslovanskim pisateljem, ki morajo, žal, res trpeti zaradi trenutnih omejitev delovne svobode, jim zagotavljam kot poet, da se bodo te omejitve omiljevale v isti meri, kakor se bodo izboljševali jugoslovansko-italijanski, danes že skoraj prisrčni odnosi.«

»Istra«, emigrantsko glasilo, ki dobro pozna metode Mussolinija, dodaja tej izjavi naslednje pojasnilo:

»Dasi se je Marinetti v svoji izjavi skliceval na prošnjo jugoslovanskih penklubovcev in je izrečno poudarjal, da govori »kot poet«, moramo smatrati njegovo izjavo kot uradno izjavo italijanske vlade. Kajti že oseba, ki je podala izjavo, namreč Marinetti, stoji preblizu samemu Mussoliniju, da bi podala iz lastnega nagiba, brez posebnega pooblastila od najvišjega mesta, tako izjavo. Marinetti zavzema v fašistični Italiji tako mesto, da ne morejo biti njegove besede samo izraz njegovega osebnega nazira-

nja. Tudi zaključek njegove izjave, po katerem je postopanje italijanske vlade z našo manjšino zavistno od zunanjepolitičnih odnosov, diši silno močno po ukazu od zgoraj. V naši domnevi nas potrjuje tudi dejstvo, da uradna Italija do danes ni smatrala za potrebno, da bi pobila ali omilila Marinettijevo izjavo.

Dejstvo je, da je zastopnik fašistične Italije, Marinetti javno pred mednarodnim forum priznal, da postopa Italija povsem krivično proti našim pisateljem, ki vztrajajo v Italiji.

Fašistična Italija je tako po svojem pooblaščenem zastopniku priznala obstoj jugoslovanske manjšine, ki jo je skušala doslej zanikati, priznala pa je tudi, da je njeno postopanje s to manjšino vse prej kakor pravično.

Zelo točen komentar in pravilno razumevanje Marinettijeve izjave, na katero pa je dal odgovor delegat jugoslovanskih Pen-klubov: »Jugoslovanski Pen-klubi bodo z Italijanskim centrom složno delali za čim večjo duhovno in umetniško svobodo, tudi brez ozira na dnevno politiko.«

Vprašamo g. dr. Steleta, ki je to izjavo podal, ali smatra, da je vprašanje manjšine stvar dnevne politike? In ali je on res tako naiven, da misli, da bodo Italijani hoteli napraviti kak korak ne da bi poprej poprosili svojega šefa za dovoljenje; ali bodo torej tudi oni delali »brez ozira na dnevno politiko«?

Spominu Mihajla Pupina

Vse jugoslovensko nacionalno častništvo se je v iskreni tugi spomnilo našega velikega borca — Jugoslovana, Mihajla Pupina, ki je umrl 12. marca t. l. Slovene je blagi pokojnik posebno ljubil. Zakaj, nam pripoveduje v svojem životopisu, ki ga je izdala v dr. Brežnikovem prevodu Vodnikova družba in ki je brez dvoma ena najlepših knjig, ki smo jih dobili po vojni. Slovenski učitelj Kos na pančevski osnovni šoli in slovenski izseljenec Lukanič v Newyorku sta vzbudila v Pupinu, kakor nam sam pripoveduje v svoji knjigi, ljubezen do njih ožje domovine. Kar sta mu storila ta dva dobrega, za to se je Pupin stoisočero oddolžil nam vsem: kot je znano, je

rešil na pariški mirovni konferenci Bled in severni del Gorenjske za Jugoslavijo. Rešil je tudi slovenski Korotan, toda tedanja slovenska narodna vlada ni tega sprejela, ampak zahtevala plebiscit, ki je odločil proti nam. Si lahko predstavljamo, kaj so si takrat diplomatski krogi mislili v prvem nastopu predstavnikov Slovencev pred evropsko javnostjo!

Spominu Mihajla Pupina se Slovenci nismo oddolžili. Edino častno izjemo tvori Blejska občina, ki ga je že l. 1922. imenovala za častnega člana. Spodobilo bi se bilo, da bi bila Ljubljana, ki se tako rada ponaša kot kulturni center, priredila velikemu dobrotni-

Pripomniti moramo, da tu še ni z ničemer pokrit riziko toče, suše, škodljivcev in da velja pri naših prilikah in v naši klimi in zemlji tak porazen obračun i za slovenske i za bolgarske vrtnarje.

K temu dodajamo, da tisti okoliški kmetje in kmetice, ki dobavljajo Ljubljani zelenjavo, delajo od 4. do 22. ure in ob ne posebnem dobri prehrani, dočim one ljubljanske »milostljivi« kmetice, ki jih štiti ljubljanski katoliški »Slovenec«, od dolgega časa ne vedo, kam bi se dejale, ali bi šle sedet v Tivoli, ali gledat modne liste v kakšno boljše kavarno ali popraviti frizuro! In »Slovenec« ki je v poznanih stikih z župniki, bo tudi znan, za koliko otrok se brigajo take »milostljivi«. Videl bo, da je v lepih salonih prav malo mamic, ki bi imele ali hotele imeti otroke, rajši imajo »herzig« psičke, mucice in papige, dočim je v naših okoliških vaseh, katerih pridobitnost »Slovenec« tako zelo forsira uničiti, izredno mnogo »božjega blagoslovca!«

Je pa znano dejstvo, čim bogatejši je v Ljubljani gospodar in čim glasnejši evangelist kmečke ljubezni je, tembolj je skop na trgu! Mali naš človek je s sedanjimi cenami mnogo bolj zadovoljen in rad plača, ker ve, kaj se pravi delati, manikirana in pošminjana »Slovenčeva« milostljivca pa gleda tudi na trgu, kako bi še bolj odrla, kmetu, da ji ja več ostane za svilo, sladolep, puder, šminke in morje! V kozmetičnih trgovinah, ki jih seveda kmečke žene in dekleta ne raki jih seveda kmečke žene in dekleta ne raki bijo, ker se z navadno vodo dovolj znebijo prahu in slabih vonjev, v takih trgovinah seveda »milostljivca« ne gliha: tu bi se to ne spodobilo, nego hoče baš najdražje in plaču, je brez odbitka! Stiska pa pri plači služkinj, perice in sobaric in na trgu pri kupovanju

teško prigaranih vrtnih pridelkov. Naša družba se je navadila, da te manire molče tolerira, ali če se že pokvarjena gospoda tako obnaša, ne bi se smel baš »Slovenec«, ta katoliški in kmetofilni »Slovenec« zaradi tega okrajšati, da kliče še Bolgare in konkurenco, ko je vendar mizerija s pridelovanjem in prodajanjem že sama na sebi dovolj velika! Naj bi se raje naš vplivni »Slovenec« zavzel pri magistratu, da zniža tržnino in mitnino in da daje vodo za letošnje škropljenje malo ceneje na razpolago našim vrtovcem. Ali je treba, da se z vodovodom dela dobičke in da se te uporablja za kratke pasiv iz poslovanja mestnih očetov? Tako bi moral »Slovenec«, če že res hoče ostati prijatelj ljudstva! Naj pa, če je že začel razmišljati o pocenitvi potom importirane konkurence, malo računa, če bi ta konkurenca kje drugje in seveda v dobro ljudstva morda res ne bila zelo potrebna. Spominjam se med drugim tudi na stroške, ki jih ima naše ljudstvo z župnišči, zlasti na zelo visoke pogrebne stroške in na stroške za oče naše, ki se jih moli v reševanje kmečkih duš. Lep doprinos k omiljenju posledic krize v našem podeželju bi bilo značilno znižanje cerkvenih stroškov, pa naj se že to uvede z importirano konkurenco ali pa potom splošnega dogovora predstavnikov naših župnij ob priliki evharističnih kongresov v Ljubljani. Zlasti s tem bi se mnogo pridobilo na spoštovanju napram dušnim pastirjem in na veselje do milostljive bolj v tem pogledu, kot pa v pogledu okoliškega vrtnarstva torej »pogrešamo konkurenco!« Radovedni smo, kdaj bo »Slovenec« o potrebi te konkurence pisal kaj takega, česar si že tako dolgo in na glas želi naše obubožno kmetstvo in delavsko ljudstvo?! — Gandi.

Po naši zemlji

Ljubliana

KAKŠNE PA SO TE ZASTAVE?

Za Evharistični kongres se je ljubljanski stadion imenitno pripravil. Zlasti bo prireditel mnogo pridobila z obilno nameščenimi mlaji, raz katerih bodo zastave razglašale, v kateri državi stoji bela Ljubljana, prizorišče evharističnega kongresa. Dosedaj smo pri slavnostih v stadijonu, pa na žalost celo tudi pri pokrajinskem sokolskem zletu v ljubljanskem Tivoliju in drugje naleteli na posebno modo: državne zastave, kakor da cele in popolne niso več lepe, se je tam razcepilo v posamezne barve, menda zato, da se poveča estetični učinek! Toda, kje na svetu se še dela tako z državnimi prapori? Naša državna zastava je vendar po svojih barvah in po njih namestitvi tako lepa, da si pač lepše in očem prikipneje res ne želimo. Toda, če že naši veleumetnjaki z vsem delajo futuristično, vandsko in hiper-moderno, pred državno zastavo se mora nehati tudi ta časovna estetična zaboda. Nam je vseeno, kakšna kapaciteta si je izmislila to novotarijo in kateri priznani domači umetnik kaj takega uvaja, kajti narodnih svetinj nam ne bo nihče maličil, zato pričakujemo tudi od vodstva evharističnega kongresa, da se za svoje slavnostne prireditve ne spusti v take estetične avanture, zlasti še, ker žalijo tudi nacionalni čut Jugoslovenov. Kajti nihče ne more ovreči sumnje, da so naše državne zastave razcepljene v barvaste rjuhe namena, namreč zato, da se državne zastave ne prizna in se je kot take ne prizvema v okras gotovih prireditev. Pa tudi dejstvo, da so državne barve posamič obešene po mlajih, in kakor smo že videli, celo tako, da ob primeri poziciji in pri gibanju v vetru dopuščajo tudi utis nekdanjih plemenskih zastav, kar nikakor ni pomirjevalno in odgojno, to dejstvo še prav posebno nalaga nacionalistom in državnim oblastim, da na takih slavnostnih prostorih poskrbi za red in za upoštevanje naše drage državne zastave.

Ježica

POTREBNO NOVO DRUŠTVO.

Pri nas imamo še vedno lepo število organizacij, čeprav jih je bilo v zadnjih letih in v zadnjih dneh že več oblastno razpuščenih, druge pa se te nevarnosti otepajo s pripravljeno, da bi za izgled nacionalnosti koptirala v svoj odbor nacionalizirajoče figure.

Vendar 16. junija novoustanovljena družnica sadjarskega in vrtnarskega društva našemu kraju ne more biti niti v breme niti v kvar. Če se je že toliko sil razmetalo za prazen nič, bojkotiralo in borilo brez prave koristi za ljudstvo, se bo gotovo našlo dovolj delavcev, katerim se sedanje trenje ne dopade, in da na nevtralnemu in gospodarsko-koristnemu terenu naših gospodarskih organizacij zagrabijo za delo. Ustanovni občni zbor podružnice JND je prav lepo potekel, zlasti je prisotne navdušil za občno delo govor glavnega tajnika G. Skulja. Prvi odbor je soglasno izvoljen iz oseb najrazličnejših političnih naziranj in je gotovo na Ježici edini odbor te vrste, ki pa ima po uvidenosti in trenosti svojih odbornikov vse zagotovilo, da bo složno deloval. Za predsednika je bil izvoljen šolski upravitelj v Črnučah g. Ivan Mihelčič, v odboru pa je poleg nekaj novih delovnih sil ves prejšnji pripravljani odbor.

Narodna Odbrana, ki je od vsega početka podpirala to koristno akcijo, bo podružnico po svojih močeh vedno drage volje podpirala in jo bo zlasti veselilo, če uspe podružnici, da v svojem uspešnem delu gmotno povzdigne naš kraj, ga zopet sprijatelji in pobrati.

Novo mesto

NAŠ ŽIVILSKI TRG

Prav gotovo ne premore niti najmanjše mesto naše Jugoslavije tako žalostnega živilskega trga kot ga ima Novo mesto. Doma in v šoli se dopoveduje otrokom, kako morajo paziti na snago in si morajo pred vsako jedjo umiti svoje roke. Vse to pa ne pomaga, če hrana ni čista. Naš trg še danes nima lesenih stojnic. Vsled tega morajo okoliške kmetice postavljati košare s prinešenimi živili kar na tla. Predstavljajte si sedaj živila, ki jih pred uporabo ni mogoče očistiti, n. pr. mlečne izdelke kot sir, smetano in surovo maslo. Vse to leži na tleh v nepokritih košarah, mimo pa hodijo ljudje, ki dvigajo prah s svojimi koraki, kmetice otepajo svoja krila, v rokah prodajalk in kupovalk prhutajoči piščanci dvigajo oblake prahu. Ves ta prah se vseda zopet nazaj, seveda tudi v smetano, surovo maslo in na sir.

Bog ve, če je že opazoval vse to kdo izmed onih, ki ima pri tem svojo tehtno besedo in Bog ve, kako mu teknejo opoldne štruklji, narejeni iz mešanice sira, smetane, prahu in perja. Ubogi otroci pa dobe tako surovo maslo namazano na kruh. Človek res ne ve, od česa je debel.

Skrajni čas bi že bil, da se prestavi živilski trg na Florjanov trg, ki odgovarja temu namenu s svojim košatim drevjem. Tu se naj postavijo prepotrebne lesene stojnice. Gre za zdravje vseh, zato je stvar nujna. Me gospodinjke apeliramo predvsem na g. zdravstvenega referenta, naj energično nastopi za to prekristno stvar, vse gospodinjke mu bomo od srca hvaležne. Bojim se sicer, da bo zadel ta moj dopis na gluha ušesa, kot se to običajno dogaja, vem pa, da bodo skrbne gospodinjke soglašale z menoj in čitale z odobravanjem te vrstice. Red in snaga sta vsakemu ljuba in draga, pravi pregovor — to naj velja tudi za naš živilski trg. Gospodinja.

Hrastnik

KOPALIŠČE

Krajevna protituberkulozna liga je začela z izkopom bazena pri Sokolskem domu, kjer bo zgradila lepo kopališče.

O tem, kako je tako kopališče potrebno, posebno za slabe zdravstvene razmere našega kraja, ni potrebno govoriti.

Na vsak način je hvalevredna delavnost PTL, ki je v tako kratkem času nekaj let zbrala potrebna sredstva za gradnjo. Dolžnost vse hrastniške kotline je, da podpre prizadevanja lige. Idealno bi bilo, če bi videli pri delu tudi delavstvo, ki je po večini slabo zaposleno in ima dovolj časa. To naj bi žrtvovalo — vsak posameznik vsaj po nekaj ur brezplačnega dela — kar bi mnogo pripomoglo k izvršitvi načrta. Kajti taka ustanova kot je to kopališče, mora biti namenjena v prvi vrsti delavstvu, ki je najbolj potrebno vode in solca, saj mora cele dneve delati v jami, v slabem zraku tovarn, brez solca in zraka. Kopališče je namenjeno zdravju celokupnega prebivalstva Hrastnika, razumljivo je, da se

Pa brez zamere ...

1. april

Adis—Abeba, 1. aprila popoldne. Brzotjavno. »Večji del zlata, ki je pobegnil iz Narodne banke v Parizu, je na pol pota v New York obrnil in pluje že mimo Južne Italije v Jugoslavijo. Zlato je svojo smer naden menjalo na izrecno željo francosko pisane vodilnega ljubljanskega dnevnika »Glas Naroda«, kjer se nahaja tudi središče državne politike Jugoslavije. Zlato bo še uporabljeno za saniranje dolga pri onolupnem tramvaju, presežek pa za izdelavo venne avtoceste Beograd — Žužemberk — Kranjska gora, ki bo gotova najpozneje do 5. maja.

31. aprila

Jeruzalem, 31. aprila, uradno. »Ker so Slovenci v Ljubljani (v Beogradu jih pomolno nazivajo Jugoslovenci) fik cerkve sv. Krištofa sezidali cerkev slovenskih apostolov sv. Cirila in Meloda, je Najmerodajnejše mesto, ki je svoj čas la dva duhovnika in pozneje ves čas njih panslovansko delo obsojalo in obsodilo, sklenilo, da se nad upornimi ljubljanskimi katoliški maščuje s tem, da prežene slovensko molitev iz vseh cerkva v južni Italiji. To represalijo, ki pa v Ljubljani nalašč ne vzbujajo posebnega ogorčenja, bi se moglo omiliti samo za Vidove dni 1935 pod gojem, da prirede Slovenci fisti dan v Ljubljani velik evharističen kongres, da se ga brez pridržanja udeležijo tudi oni iz Knaflicev ulice in da bodo vslopnice k verskim svečanostim brezplačne. Po mnenju informiranih je kardinal Gregorio Margolajo da Barbera, glavni blagajnik slovenskih prispevkov za zamorčke, prepričan, da bo le tako mogoče vdane Slovence po pravi polni pripeljati k Bogu.

Več luči za manj denarja!

Znana madžarska tovarna »TUNGSRAM« žarnic nas mori že mesece in mesece po časopisu s svojo usiljivo reklamo. Tudi v svoji reklami, ma nova Tungstram-žarnica nudi za manj denarja več svetlobe, čemur strokovnjaki seveda ne verjamejo. Kajti kar moreš dati na eni strani več, moreš na drugi vzeti. Isto je s temi novimi žarnicami. Res svetijo bolje, vprašanje pa je, koliko časa trajajo. Računa se, da v privatnem stanovanju trajajo žarnice povprečno leto dni. Izkušnja z novimi žarnicami pa je pokazala, da je čisto treba sedaj mesečno po eno, dve ali celo tri žarnice tam, kjer je prej leto dni zadoščala ena sama. Je to pojem za manj denarja več luči?

O izvoru TUNGSRAM-žarnic smo pisali že pred meseci in reči moramo, da je marksiko odklonil te žarnice, čim je spoznal, da izvirajo iz Madžarske. Zal pa se najdejo še vedno ljudje, ki imajo nacionalni oem vsak čas na koncu jezika, kadar gre za njihov žep, smatrajo pa vse, kar je domače, za manjvredno, najbrže, ker je NOBEL, da je gvanl iz Pariza ali Dunaja, žarnica pa iz Budimpešte. Najdejo se pa celo javni uradi, ki domače blago dosledno odklanjajo, čeprav so vse javne ustanove po obrtnem zakonu dolžne, dajati domačemu blagu prednost. Ali niso baš država, banovina, občina, vse njihove ustanove, socialni zavodi i. d. poklicani, da podpirajo domačo industrijo, ko vse to eksistira iz našega denarja? Ali niso vsi zakoni pri nas pozitivni? Mislimo, da so in je dolžnost nas vseh, da se jim pokorimo, javne ustanove pa morajo z lepim primerom naprej!

Početek železarne in rudnika v Štorah pri Celju

Prva desetletja prejšnjega stoletja za Štore nihče ni znal, šele po odkritju (1835) bogatih premogovnih plasti v Kresnicah, katolna občina Teharje in po zgradbi železnic (1843—1846) ob desnem bregu Voglajne je prišlo nekaj življenja tudi v ta osamljeni raj.

Vsa okoli 2 km dolga kotlina in bližnje poredbrje, ki jo dandanes zavzemajo Štore, je bila nekad last premožnega kmeta Koštomalja po domače Jerača. Temu je najprej železarnica (1843) potem pa vsakokratni lastnik železarnice odkupil kos za kos zemljišča. Premogovni obrat v Kresnicah je ustanovil neki Raimondi l. 1845 in nekaj časa potem se je dvigalo ob Bojanskemu potoku predno se izliva v Voglajno topilnico, ki so ji pridedjali naziv Kedra. Po štorovinah so pridedjali naziv Štore (nemško »Store«) obema obratoma in po tem zgledu so se ravnali tudi pozneje pri otvortvi železniške postaje in poš.

Čim sta prišla (1850) oba obrata v roke Pavel pl. Tutzerja in njegovega družabnika Andrienxa, je bila prva skrb Tutzerjeva podjetje povečati z drugo topilnico (1857), ki ji je dal po svoji ženi ime Mina. Izdelovalo se je železo v palicah in pločevina. Do tčas je delalo v vseh obratih okoli 100 delavcev.

Tutzerjeva zasluga je tudi otvortve železniške postaje Štore (1856) za celokupni promet in pošte. Doslej se je morala železarna posluževati sosednih železniških postaj Celje in Sv. Jurja.

Surovo železo so dovažali iz gorenjega Štajerskega, nekaj ga je pa oddajal plavž v Sv. Vidu pri Planini, premogga pa je itak v obilju v domačih premogovnikih. Gimnazijski ravnatelj v Celju Josip Kuber se je baš v teh letih mnogo trudil, da bi odkril še več bogatih premogovnih ležišč v tem rudoslednem okolišu.

Premogovnik Štorovske tovarne leži južno Štor v Koritu, ki mu pravijo Tečavje. Za

olajšani dovoz premoga je dal Putzer napraviti 2.275 km dolgo ozkotirno železnico s konjskim obratom od premogovnika doli do tovarne. Leta 1857 je delalo v tem premogovniku 135 rudarjev, ki so v tem letu proizvedli 119.500 centov rjavega premoga; od tega je 32% kosovea in 30% drobirja. Ta premog je za nekoliko toplinskih enot boljše kakovosti nego oni Trboveljskega okrožja. Putzer je od erarja kupil tudi premogovna ležišča v Vrišah in Plešju pri Zidanem mostu. Slaba ležišča čava premoga se pa ni izplačala za racionalno izkoriščanje, zato je Putzer kopal v Vrišah samo fini kremenjak za svoje plamene peči v Štorah, njegovim naslednikom ga je dobavljaj Matija Zupanc, po domače Matiel (l. 1848 izvoljen za poslanca v frankobrodski parlament), posestnik pri Sv. Primožu poleg Sv. Jurja.

Leta 1857 je sestojala tovarna iz naslednjih naprav: 6 plamenenih peči, 6 varilnic, 1 parnega kladiva, 1 sapnika, 5 kovačnic in 4 žičnih škarij. Pet gibalnih strojev razpolaga s 205, en gibalni stroj z vodnim pogonom pa s 5 konjskimi silami. Z izstopom Andrienxa iz podjetja l. 1860 se v podjetju ni občutila nikakršna bistvena izprememba ali celo nazadovanje, nasprotno pod tehničnim vodstvom ravnatelja Freya je obrat napredoval za velik korak naprej, in njegovi inicijativi je pripisovati povečanje podjetja, zgradba fužine, železnica in 200 centov težkega kladiva s parnim nagonom in 7 čevljev visokim zamahom.

Doslej je železarna proizvajala na leto 40.000 centov železa v vrednosti pol milijonov gld. a poslej so pod vodstvom Francozov kovali povprečno 7 šolnov dolge, 2½ šolnov široke, 4½ col debele in 27 cm težke oklepne plošče za ladje. V dobi od 28. julija do 5. avgusta 1862 se je vršilo komisijsko streljanje pod vodstvom fregantnega kapitana pl. Eberla in prisidnikov pomorske sekcije poročnika Neurerja ter inž. Bons-a. Streljalo se je na daljavo 200 klafter s 45 do 50 funtov težkimi špičastimi krogli napolnjenimi z 3 funti 28 loli smodnika in z volinno in krogli napolnjeno s peskom iz 50 centov težkega topa,

Ker je vseh 40 strelav odletelo ne da bi se poznalo na plošči najmanjši odtisek, je komisija odločila 8 strelav oddati samo na daljavo 100 klafter, ki pa tudi niso povzročile nikakršne škode. Poizkusi s francoskimi ploščami v Pulju niso bili tako srečni, ker so nekatere plošče iste razsežnosti kakor štorovske izdržale komaj 12 strelav, dočim so se razbile nekatere že po nekoliko streljih. Štorovska izdelava je dosegla najvišji uspeh in do tega ji ni pripomogla najboljša kakovost železa, temveč izborni izdelek. V dobo prvica štorovske železarnice spada tudi ena največjih slavnosti, ki so jo sploh tedaj v Štorah priredili. Povod k tej proslavi je dalo blagosloavljanje nove tovarniške zastave dne 11. maja 1862. Med običajno cerkevno proslavo je pri krstu zastave kumovala gospa Putzer in nato je sledila veselica na odprtem pliščeu v Štorah. Belo-zelena zastava z bogatim zlatim vezilom nosi ime kume in znak železarnice. Pri tej proslavi se je med delavstvom sprožila misel zbirati prostovoljne prispevke za novi oltar v Teharski farni cerkvi. Z nabrano svoto 1.000 gld. je ondota farna cerkev že prihodnje leto (1863) dobila novi stranski oltar posvečen Sv. Florijanu. Odsihmal je za Štorovske železarje na dan Sv. Florijana velik praznik in s tovarniško zastavo na čelu koraka v procesiji mlado in staro iz železarne k slovesni službi božji na Teharje. Sicer so vse hvale vredni Teharski duhovniki glede upeljave nemške pridige od tej slovesnosti niso nikoli uklonili zahtevam Štorovskih prenapetežev, vendar je ta dan v splošnem potekel in prazničnem razpoloženju.

L. 1873 je kupila od Tutzerja vse podjetje Hohenwanger Gewerkschaft za 600.000 gld., toda že iz početka hirajoče podjetje je l. 1874 likvidiralo. Obrat je več let popolnoma počil.

Čuvajmo Jugoslavijo!

val, za Štore so napačili žalostni dnevi in izgledalo je, kakor da je ropot za vedno utihnil. V obratih so rjaveli stroji, na stropju so gnezdile lastovke in trava se je razrasčala na vseh koncih in krajih. Delavci, večji del mali posestniki v okolici so sicer prišli ob pičli redni zaslužek, niso pa bili tako hudo prizadeti, ker je odslej vsak posvetil lastni grudi večjo pozornost. Slednjic je prišel ves štorovski obrat na boben in na javni dražbi meseca junija 1876 je vse, kar stoji in leži, izdrazil norveški generalni konzul na Dunaju, Karel vitez Neufeld za 105.000 gld. Pri podjetju ga je znatno podpiral družabnik I. Weitzer. Novi gospodar je moral najprej deloma že razpadajoče objekte popraviti in ves notranji ustroj preurediti. In šele l. 1879 je bil ves obrat v popolni delavnosti. Meseca decembra istega leta je došlo od trgovskega ministrstva dovoljenje za zgradbo ozkotirne (kolotečina širina 60 cm) tovarniške dovlačnice od kolodvora v tovarno. V to svrhu so morali najprej zgraditi nov most čez Voglajno in šele potem je začel malo železniški obrat na tračnicah domačega proizvoda. Železarnica je pravkar začela tudi izdelovati za rudniške železnice v Hrastniku, Trbovljah in Rimskih Toplicah tirnice in kolesne dvojice, zahunte, zato je umevno, da je železarnica tudi domačo tovarniško železnico opremila z vozilom lastnega izdelka.

Pod Neufeldtom je železarnica v Štorah zavzela novo smer ter se je deloma preuredila in obsega a) obrat, plamene peči, s tremi plinskimi pečmi, (Siemens), 3 ton težko kladivo s parnim pogonom, ene enovite in dvojne škarije s parnim pogonom. b) valjarne z dvema plinskima topilnicama (Siemens) natezalo s parnim pogonom (180 HP); k celovitemu delu plamene peči in valjarne spada tudi generator s 130 m dolgo plinsko napeljavo, kotel za 240 m dolgo parno napeljavo, črpalnica s strojem za dviganje vode in slednjic skladišče za okladanje železa; c) topilnica za trgovinsko vito železo in vltvo železo za stroje; d) mizarstvo za kalupe.

(Konec prihodnjic.)

ga bo najbolj moralo posluževati baš delavstvo, ki je pač najbolj potrebno zdravja. Na mestu je torej, da tudi delavstvo v svojem lastnem interesu podpre prizadevanje PTL in priskoči na pomoč z brezplačnim delom.

Pozivamo tem potem članstvo NO, da tudi ono doprinese svoj del, to je da se javi na brezplačen kuluk ali pa daruje prispevke za šilhte, katere naj mesto onih, ki ne morejo osebno na kuluk, izvrše brezposelni delavci. Viteška sekcija NO pa se je odločila za skupen kuluk.

STARINA

V bivši Avstro-Ogrski smo imeli tudi v Hrastniku tako zvane veterane, ki so imeli tudi svojo zastavo, s katero so ponosno marširali skozi dolino na kak »cesarjev dan«. Zastava je bila dragocena, imela je tudi zlate zebličke itd.

Ob prevratu 1918. leta pa je zastava zginita in jo ni bilo moči izslediti do danes. Gotovo so jo skrivali bivši veteranci, nadejajoč se, da jo bodo še rabili »ko bo prišla nazaj preljuda Avstro-Ogrska«. Pa so veteranci bili že leta 1918. veteranci in je od tiste dobe preteklo že 17 let...

Zadnje čase se čuje, da se je zastava zopet našla in da bo baje poklonjena hrastniški cerkvi, ki jo baš gradijo. Mi smo mnenja, da je zastava že 1918. leta prešla v last naše države, kakor sploh vsa imetja avstrijskih, ob prevratu ukinjenih društev. Tisti, ki ima zastavo, torej že 17 let protizakonito skriva državno imovino ter spada pod kriminal. Ni mamo nič proti temu, da dobi zlato cerkev, toda to naj ji izroči tisti, čegar last je zastava — če namreč hoče. Sicer pa spada zastava v muzej, zato prosimo oblast, da zastavo izsledí, zapleni in pokloni, komur pač najde za umestno. Da bi pa z zastavo razpolagali privatniki, to pa prav gotovo ne gre.

Golobinjak

ODGOVOR NA RESOLUCIJO OD 30. MAJA.

Ti, Majka, domovina, plod stogodišnjih borbi, idol onih, koji su dali svoje živote za tebe, amanet, uzvišeni, predat nama na čuvanje, neka te ne uznemiravajo zagrebačke resolucije od 30. maja. Mi, nacionaliste, zaklinjemo se, da čemo biti granitna stena oko prestola našega ljubljenog kralja Petra II. i živo ovaplođenje, unitarističnog nacionalizma, da čemo biti verni stražari večnih ideala naše otadžbine, da čemo sa poslednjim

silama borili se za slogu svih Jugoslovena. Majko domovina, ti si plod teških borbi na bojnim poljanama, a ne plod diplomatske veštine, to neka znađu svi oni, koji bi hteli resolucijama postići nekakav federalizam ili separatizam. Na puta, na koja nam je nakazala ruka našega srijajnog Kralja, koji je junački poginuo na tom putu, se ne vraćamo, dok nam kuca naše junačko srce. Ispunit moramo položeni zavet.

A. Bukovec.

Naš pokret

Strelske vaje ljubljanske družine se vrše vsako nedeljo na vojaškem strelišču od 9. do 12. ure. Člani dobe municijo po znižani ceni 50 par za komad. Strelci, poslužujte se ugodne prilike in obiskujte redno strelske vaje.

Laško

Redne strelske vaje savezne strelske družine v Laškem se bodo vršile — počenši z dnem 27. t. m. — vsak četrtek od 18. ure do mraka. Pristojbina za municijo se je znižala na najnižjo možno vsoto. Strelci! V četrtek 27. t. m. ob 18. uri zbor na strelišču.

OBLASTNA SKUPŠČINA

Opozarjamo še enkrat izvršilne člane Narodne Odbrane, da bo oblastna skupščina v soboto, 29. t. m. ob 10. uri dopoldne v predavalnici Zveze kulturnih društev. Pristop na skupščino imajo vsi izvršilni člani, katerih dolžnost je, da se oblastne skupščine polnoštevilno udeležijo!

*Imamo podjetja,
ki dobivajo državne dobave,
zaposlujejo pa izključno
tuje inozemske moči*

Ado Makarovič:

Naše Vile in „Iliri“

(K stoletnici ilirskega pokreta.)

Znano je, da kače in vile kaznujejo tistoga, ki jim podere sveto drevo! Jabolko je tu kače jabolko, prastari simbol ljubezni, rodovitnosti, bogastva! Jabolko odgovarja kačji kroni, »Ziljštajnu« ali kačjemu kamnu (Kelemina, Bajke, št. 85—88) »Zbrane kače imajo v sredi med seboj zlato »jabolko«, ki ima v sebi čudodelno moč. Komur se posreči dobiti to jabolko, bo imel vselej vsega dovolj, ako namreč dene jabolko med žito, ne bo žitnica nikoli prazna, ako ga dene v vinski sod, ne bo čepak nikoli suh« (Kel. št. 86). Isto lastnost ima »Ziljštajnu«: »Če bi ga prijelo dekle, bi dobila potem koš otrok« (Kel. 88) Eva in kača na jablani! Kača duh! V navedeni bajki ponuja to dragocenost kača sama, namreč sebe (žensko bitje)! Kdor dovoli vili (žalki), da leže k možu v posteljo, ta ima potem rodovitnost in blagostanje v hiši! Gl. Kel. št. 138)

Vile se (pa) tudi spremenene v kače, zalo je prav nevarno kače streljati ali ubijati. Mož je zapazil kačo zvito okoli drevesa(!) Vzame pučko in jo ustrelil. Pa v tem trenutku so se mu roke posušile, ker je bila v kači vila« (Kel. št. 128).

Tukaj je torej to prav jasno rečeno, da so v kačah vile, oziroma, da so vile kače!

Sem sodi kača, ki čuva sveti dan (varuje človeka požrešnosti), ker ima božanstvo rodovitnosti (čigar dekle so bile vile, »božje dekle«!) tudi svoj sveti dan v tednu, katerega je treba praznovati, ker om. bog tudi kruto kaznuje tak prestopok! V našem nastopa kot maščekalka že višje bitje, neka kraljica belih žen. Pri nas je to zelo dobro znana »Torklja«, ki ima terek, ki je njej sveti dan! V srbski narodni pesmi je to »kača«, »sveta nedelja«, ki se ovije kraljeviču Marku, ker je hotel loviti v »nedeljo«, v naši bajki ta kača žal nima imena, a se tudi trikrat ovije ženski okoli pasa, ker je hotela na »mlado nedeljo« na njivo, med tem, ko je bila v cerkvi maša! Iz te pripovedke (Kel. 87) je videti, da sta »bela ženac« in »bela kačac« eno in isto! Čudežen pas, ki ga daruje junakom, je mogoče v zvezi s kačo.

Wesselskij je že primerjal vile z veli duhovi, »vili«, litv.) — umrlimi, ker n. pr. Rusi imenujejo naše vile, ki so podzemski in vodni duhovi) kar treba podčrtati!) navke (pokvarjenost mavke), kar je isto kot duhovi iz nava, kraljestva smrti; in še danes je raširjena vera, da

postanejo otroci, ki še niso krščeni! torej prej — vsi pogani) in dekleta, ki umrjejo pred močljivo vilo!

Niederle govori o vilah v zvezi s čiščenjem mrtvih in so mu navke, rusalke, deloma tudi vile, nastale iz »duhov umrlih otrok, deklet in žen« (s. 53. S. cit. Brückner, ki mu nasprotuje)! Prvolno so vsa vilinska bitja lega izvora in sem sodijo seveda tudi moški duhovi! Omejitev na otroke in žene je nastala šele v krščanstvu. Moška vilinska bitja, glej pri Kelemini pod tem naslovom! Potemtakem so ugovori Brücknerjevi šibki, češ, zakaj ni moških duhov med vilami! Razen moških »vilenjakov« pri Kelemini, škratov, divjih in povojnih mož, i. dr. pozna narod tudi »vile«, ednina »vila«, ki živijo na drevju ali v nišah pod stropom, torej domači bogovi, škrati, dedec« (Brückner, VII.)! Vile so pa ženske z ozirom na »kače«! Vile jašejo jelene in za vaje so jim kače, (Beseda »jelenc«), svete živali, boginje rodovitnosti, kar je prvotno naša vila!

Prof. Markič (Etnolog, II.) razlaga našo vilo kot uila, Eule, »sova«! To je pravilno, kar se tiče besede, t. j. imena boginje, ki je identična s Palado Ateno, ki ima kot emblem sovo na čeladi. O naših vilah, pa ni znano, da bi imele s sovo kaj opraviti, kvačjemu, da jih kdaj škopniki preganjajo v goreči podobi sove. Atena združuje oba simbola onostranstva, sovo in kače! Boginja Ilu(r)janka (-Atena) je pri Germanih ostala samo sova (Eule), pri nas pa polbožanstvo (Vila, prej »vila« kot kača!) Kako star je simbol sove in kače, nam priča stara mehičanska boginja Lechuza, ki je sova, ki drži s kljunom in kremplji kačo! Prof. Markiču je Ilion — »Viligrad« (torej sveto mesto boginje Ilur!)

Ilirska boginja je torej dala Grkom Palado Ateno, in nam vile!

Naš Veles se mi zdi od Velena (Belenus) starih Karnov, Ilirov!

Potemtakem je bilo imenovanje jugoslovanske zemlje z Ilirijo in naroda v dobi narodnega prebujanja precej upravičeno, ker Slovani so dobili ilirsko kulturo na jugu, na naši zemlji in z Ilirij se prav lahko skrivajo prvi Slovani na Balkanskem polotoku!

Slovani imamo torej od Ilirov mnogo! Morali smo torej biti z njimi v zelo tesni zvezi že v najstarejšem času! Od njih imamo velik del glavni del naše stare vere, vile, Velasa, vero v onostranstvo, da bi lahko rekli, da vera Ilirov je živevala v Slovanih svoje novo življenje in v njih doživela tudi svoj konec.

(Konec.)

Akcija Narodne Odbrane „Svoji k svojim“!

KUPUJ
DOMAČE
BLAGO

Priporoča se cenjenim gostom
restavracija hotela

„Bellevue“
in grand hotela

„Union“
v Ljubljani.

Priznana prvovrstna kuhinja, izborna vina. Pivo Bock in ležak. Tudi v

Unionski kleti
gorka jedila. Cene zelo solidne, postrežba točna.

P. Šterk, restavracija

„JUGOKREDA“
„MIRNA“

TOVARNA ZA IZDELAVO
VSEH VRST BARVASTIH,
SUHIH, MASTNIH, OLJNATIH
KRED IN PASTEL

Bela kreda za šole

Zastopstvo
„PAPIROS“
Zagreb

VELEMESARIJA
TVORNICA MESNIH
IZDELKOV IN KONZERV

F. SLAMIČ

nudi po nizkih dnevniš cenah:
sveže meso, šunke, hrenovke,
jetrne paštete, konzervni golaž
priznana najfinejšega okusa!

LJUBLJANA
Gospodarska cesta 6
Prešernova ulica 5
Rimska cesta 3

V RESTAVRACIJI:
Najboljša kuhinja,
najizbranejša vina

Tvrđki **TEOKAROVIĆ**
je dospela pošiljka najnovjšega blaga v
**kamgarnu, fresku
in burett-svili**
po znano znižanih cenah!

Oglejte si neobvezno bogato zalogo
v **Gradšču nasproti Drame**

Čistitni znaki

Tel. int. 23-07 in 34-81

Brzjavke:
Bonač sin Ljubljana

J. BONAČ sin
Ljubljanska kartonažna tovarna Ljubljana
Tovarna za papir in lepenko KOLIČEVO - DOMŽALE
Centrala: **LJUBLJANA Čopova 16**

**Vsakovrstne
kartonaže,
papir in lepenka**

Tovarniške znamke:
za toaletni papir „Sanol“ in „Hermes“ za registra-
torje in mape za korespondenco „Hermes“ in „Redos“

Podpirajte

le ona domača podjetja,
ki jih priporoča akcija **NO**
„SVOJI K SVOJIM“!

Šivalni stroji od Din 1600 — naprej. Otroški vozički od Din 200 — naprej. Dvokolesa od Din 960 — naprej. „Sachs“ motorji od Din 5000 — naprej pri

„TRIBUNA“
F. BATJEL, LJUBLJANA, Karlovaška cesta 4
Ceniki franko! Ceniki franko!